

Η διαμόρφωση και λειτουργία των πολιτικών κομμάτων

Α. ΑΝΑΝΕΩΣΗ – ΔΙΧΑΣΜΟΣ (1909-1922) Σελ. 89-98

1. Το κόμμα των φιλελευθέρων

Πριν τις εκλογές 8/8/1910 δεν υπάρχει κόμμα μεταρρυθμίσεων. Φορείς νέων ιδεών: ανεξάρτητοι υποψήφιοι.	Γενικό σύνθημα: «ανόρθωση» Α. υλοποίηση αιτημάτων συλλαλητηρίων 1909 Β. επίλυση αγροτικού ζητήματος.
Συμμετοχή σοσιαλιστών, εμφάνιση «Κοινωνιολογικής εταιρείας» Συνασπισμός, συσπείρωση των παλαιών κομμάτων	Αποτελέσματα εκλογών: 211/362 έδρες συνασπισμός παλαιών κομμάτων. 29/362 ανεξάρτητοι υποψήφιοι παλαιοκομματικοί 122/362 ανεξάρτητοι εκσυγχρονιστές

Ο Ε. Βενιζέλος (εκλέγεται χωρίς προεκλογική παρουσία) συσπειρώνει τους εκσυγχρονιστές.
Πρώτη δημόσια εμφάνιση: ομιλία στο Σύνταγμα 5/9/1910 όπου υποστηρίζει μετριοπαθείς μεταρρυθμίσεις.
Στόχος: εκσυγχρονισμός πολιτικού συστήματος, εξισορρόπηση διαφορετικών συμφερόντων.
Βασικές θέσεις: κοινωνική γαλήνη, ελάφρυνση κατώτερων στρωμάτων, εκσυγχρονισμός κράτους, στρατιωτικοί εξοπλισμοί.
Επίσης: αναθεώρηση συντάγματος (δε θέτει πολιτειακό ζήτημα)
Προαναγγελία ίδρυσης κόμματος.

Παραίτηση Δραγούμη (6/10/1910), ο Βενιζέλος πήρε εντολή σχηματισμού κυβέρνησης.
Πρόβλημα εμπιστοσύνης της Βουλής.
Διάλυση βουλής και προκήρυξη εκλογών (Νοέμβριος 1910)
Αποχή παλαιών κομμάτων.
Φιλελεύθεροι: 307/362 έδρες

1911 (α' εξάμηνο) 53 τροποποιήσεις του συντάγματος

- ✚ Ενίσχυση μοναρχίας (συμμετοχή του βασιλιά στην αναθεώρηση)
- ✚ Διασφάλιση διάκρισης εξουσιών
- ✚ Ασυμβίβαστο στρατιωτική ή δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας και βουλευτικής
- ✚ Μονιμότητα δικαστικών και δημοσίων υπαλλήλων

Ψηφίστηκαν 337 νέοι νόμοι που μεταρρυθμίζουν το δημόσιο και ιδιωτικό βίο.

- ✚ Δημόσιοι διαγωνισμοί διορισμών.
- ✚ Κανονισμοί εργασίας σε βιοτεχνίες και βιομηχανίες.
- ✚ Διανομή γης στη Θεσσαλία.
- ✚ Αναδιοργάνωση τοπικής αυτοδιοίκησης.
- ✚ Απονομή δικαιοσύνης.
- ✚ Αναθεώρηση κανονισμού Βουλής.

Εκλογές Μαρτίου 1912
Συμμετέχουν όλες οι πολιτικές δυνάμεις.
Φιλελεύθεροι 146 έδρες
Υπόλοιποι 36
Εξήγηση: οι καινοτομίες του Βενιζέλου γέννησαν ελπίδα επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων.

Δομή βενιζελικού κόμματος	
Προσωποπαγές. Ο Βενιζέλος ελέγχει τα πάντα (όπως ο Τρικούπης)	Οι σύνδεσμοι φιλελευθέρων δεν έχουν ιδιαίτερο ρόλο
1912: αναδιοργάνωση του κόμματος. Ίδρυση λέσχης Φιλελευθέρων. Οι βενιζελικοί ζητούν ιδεατό κόμμα.	Ο Βενιζέλος λαμβάνει υπόψη του κοινωνικές συνθήκες.

2. Τα αντιβενιζελικά κόμματα

<p>Αντιβενιζελικά κόμματα αντιπολίτευσης: συντηρητικά χωρίς να θέλουν την κατάσταση που επικρατούσε πριν το 1909</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Δεν ήθελαν τη διαρκή επέμβαση κράτους ✚ Δεν είχαν μακροπρόθεσμη πολιτική ✚ Εξελίχθηκαν σε υπερασπιστές συμφερόντων που κινδύνευαν από την πολιτική των φιλελευθέρων. ✚ Οδηγούνται σε συνεχώς συντηρητικότερες θέσεις
--

<p>Δημήτρης Ράλλης</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Αντίθετος προς τον εκσυγχρονισμό. ✚ Κατά της ισχυρής εκτελεστικής εξουσίας. ✚ Υπέρ της ισχυρής θέσης της Βουλής. ✚ Βασιλιάς ως σύμβολο εθνικής ενότητας. ✚ Απευθύνεται σε μεσαία και κατώτερα στρώματα πόλεων και μικροκαλλιεργητές. ✚ Ζητά ενίσχυση παραγωγής, θέσεις εργασίας, χρήματα για εξοπλισμούς, καταπολέμηση διαφθοράς και πατρωνίας. <p>Δεν έχει συγκροτημένο πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης.</p>

<p>Κυριακούλης Μαυρομιχάλης (Εθνικό κόμμα)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Συμμετοχή του αρχηγού στα πολιτικά μετά το 1909. ✚ Υποστηρίζουν την «Ανόρθωση» 	<p>Γενικό σύνθημα: «ανόρθωση» Α. υλοποίηση αιτημάτων συλλαλητηρίων 1909 Β. επίλυση αγροτικού ζητήματος.</p>
--	---

<p>Γεώργιος Θεοτόκης</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Το μετριοπαθέστερο κόμμα ✚ Αύξηση εξοπλισμών. ✚ Φορολογικές ελαφρύνσεις για μικροεισοδηματίες. ✚ Από το 1909 (κίνημα στο Γουδί) ως 1915 (συνταγματική κρίση) το κόμμα του Θεοτόκη έχει τη μεγαλύτερη εκλογική βάση, είναι πυρήνας των αντιβενιζελικών.
--

3. Τα αριστερά κόμματα

Πρόερχονται από ομάδες με σοσιαλιστικές ιδέες.
Αντιμετωπίζουν προβλήματα συνεννόησης και συσπείρωσης.

Κοινωνιολογική εταιρεία.
Αφετηρία αριστεροί διανοούμενοι.
✚ Στόχοι: ισότητα ευκαιριών για όλους
✚ Κοινωνικοποίηση μέσων παραγωγής
✚ Διανομή αγαθών ανάλογα με τις ανάγκες
✚ Σταδιακή αναμόρφωση οικονομίας
✚ Συνταγματική μεταβολή
Ανάγκη οργάνωσης εργατών και ίδρυσης κόμματος.
1910 Λαϊκό κόμμα (Αλέξανδρος Παπαναστασίου)
Εκλογές Νοεμβρίου 1910 εκλέγουν 7 βουλευτές

4. α. Ο εθνικός διχασμός (1915-1922) από την παραίτηση Βενιζέλου ως τη συνθήκη Σεβρών

Εκλογές 1912 (Μάρτιος) νίκη Βενιζέλου: Κυριαρχία στην πολιτική.

1913: ο Κωνσταντίνος (αρχιστράτηγος) διαδέχεται το Γεώργιο Α΄.

Ο βασιλιάς αναμειγνύεται στην εξωτερική πολιτική και ενισχύει αντιδημοκρατικούς αξιωματικούς.

Α΄ παγκόσμιος.

Φιλελεύθεροι: υπέρ της ελληνικής συμμετοχής στο πλευρό της ANTANT.

Βασιλιάς και Γενικό επιτελείο: υπέρ της ουδετερότητας.

Εμμονή του Κωνσταντίνου.

1915: η κυβέρνηση Βενιζέλου οδηγείται δύο φορές σε παραίτηση.

- ✚ Αποχή Βενιζελικών από τις εκλογές μετά τη δεύτερη παραίτηση.
- ✚ Βενιζελικοί: θεωρούσαν όποιον ήταν κατά του πολέμου εχθρό τους.
- ✚ Αντιβενιζελικοί: θεωρούσαν τους βενιζελικούς πράκτορες της ANTANT.
- ✚ Τα δύο κόμματα οδηγούνται στην πώληση.
- ✚ Συμμετοχή στην πώληση και των στρατιωτικών. που δημιουργούν αντίπαλες οργανώσεις.
- ✚ 26 Σεπτεμβρίου 1916: ο Βενιζέλος σχηματίζει κυβέρνηση στη Θεσσαλονίκη.

- ✚ Συγκρούσεις, εμφύλιος πόλεμος.
- ✚ Οι αντιβενιζελικοί τρομοκρατούν.
- ✚ Ο Βενιζέλος κηρύσσει έκπτωτο το βασιλιά.
- ✚ Ο βασιλιάς υπό την πίεση της ANTANT φεύγει.
- ✚ Ευνοούνται αξιωματικοί της «εθνικής άμυνας»
- ✚ Ο διχασμός εξαπλώνεται στο στράτευμα.
- ✚ Παρατείνεται η θητεία της βουλής 1915.

- ✚ Η Ελλάδα στο πλευρό της ANTANT
- ✚ Διαφωνία αντιβενιζελικών
- ✚ Αποκορύφωμα «εθνικού διχασμού»:
- ✚ 1920: Απόπειρα δολοφονίας Βενιζέλου
- ✚ Δολοφονία Ίωνος Δραγούμη

4. **β. Ο εθνικός διχασμός (1915-1922) από τη συνθήκη Σεβρών έως την ήττα στη Μ. Ασία**

Συνθήκη Σεβρών (10/08/1920)
Ελλάδα δύο Ηπείρων και πέντε Θαλασσών.

- ✚ Προκήρυξη εκλογών αναθεωρητικής βουλής.
- ✚ Νίκη της ενωμένης Αντιπολίτευσης.
- ✚ Ο Βενιζέλος φεύγει στο εξωτερικό
- ✚ Δημοψήφισμα.
- ✚ Επιστροφή του Κωνσταντίνου
- ✚ Συνεχίζεται η ίδια πολιτική.
- ✚ Κατάρρευση μετώπου και ολοκληρωτική ήττα.

Στις 25/01/1921 η Αναθεωρητική Εθνοσυνέλευση ανακηρύσσεται σε Συντακτική.

5. **Το σοσιαλιστικό κόμμα**

Ανεργία, άθλιες συνθήκες εργασίας και ζωής εργατών: Έντονη πολιτικοποίηση.
1918, ίδρυση ΣΕΚΕ.

Βασικές θέσεις:

- ✚ Δημοκρατία.
- ✚ Εκλογικό δικαίωμα σε γυναίκες.
- ✚ Αναλογικό εκλογικό σύστημα.
- ✚ Εθνικοποίηση πλουτοπαραγωγικών πηγών.

Εξωτερική πολιτική:

- ✚ Ειρήνη χωρίς προσάρτηση εδαφών.
- ✚ Αυτοδιάθεση των λαών.

ΣΕΚΕ: το πιο οργανωμένο κόμμα.

Ως το 1919 είναι υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.
Σταδιακά τάσσεται υπέρ της δικτατορίας του προλεταριάτου.
Το 1924 μετονομάζεται σε ΚΚΕ